

PIIKKIÖ, HUTTALAN LINNAVUORI

Koekaivaus

19.07 - 28.07.1983

PIIKKIÖ, HUTTALAN LINNAVUORI

Koekaivaus
19.07 - 28.07.1983

Kunta : Piikkiö
Kylä : Katari
Tilat : 1:172 (Ali-Katari) omistaja Piikkiön kunta
1:167 (Yli-Katari) omistaja Piikkiön kunta

Nimitystä "Huttalan" Linnavuori on käytetty, koska sitä on aikaisemmin käytetty inventointi- ja tarkastuskertomuksissa.

Peruskarttalehti : 2021 03

Koordinaatit : x 6702 10
y 2420 40
z tutkitut alueet n. 50-70 m mpy

Löydöt : TYA 226:1-20

Valokuvat : Piikkiö, Huttalan Linnavuori 1983
numerot 1-14

Kaivauskertomus : 6 sivua
1 liite (selvitys hiilinäytteestä)
5 karttaliitettä
6 valokuvaliitettä (1.1 on valokuvaluettelo)

Kertomukseen kuuluu lisäksi yksi erillinen kartta, johon on yhdistetty tasokartat 1 ja 2 sekä leikkauskartta.

Kertomukseen kuuluu myös ilmakuvasuurenno s mittakaavassa 1:1000 kovalta 72123: 7.

Huttalan Linnavuori sijaitsee Piikkiön keskustasta länteen, Toivonlinnantieltä länteen kääntyvän, Heernummeen ja kaatopaikalle vievän tien pojoispuolella. Matkaa Piikkiön kirkolle on noin 1,0 km. (karttaliite 1)

Peruskartalle Linnavuori on merkitty luonnonsuojelualueeksi; Piikkiön keskustan osayleiskaavassa vuori on merkitty muinaismuistoalueeksi.

Aikaisemmin tunnettuja rautakautisia muinaisjäännöksiä Linnavuoren läheisyydessä ovat Kalmuskankareen kalmisto, joka sijaitsee n. 1 km lounaaseen sekä matala maan- ja kivensekainen röykkiö, joka sijaitsee n. 800 m länteen (karttaliitteet 1 ja 2).

Huttalan Linnavuori valittiin tutkimuskohteeksi siksi, että haluttiin saada viitteitä sen käyttöajankohdasta. Aikaisemmin Linnavuorelta ei tunneta esihistoriallisia löytöjä. Piikkiöläisen Aarre Koskisen alueella tekemät kasvihavainnot antoivat kuitenkin olettaa, että paikalla on saattanut olla toimintaa jo rautakaudella.

KARTOITUS

Paras saatavilla oleva kartta Huttalan Linnavuoren alueelta oli peruskartta mittakaavassa 1:10 000 (karttaliite 2). Koska ilmeni, että oli suoritettu ilmavalokuvaus kartoitusta varten toukokuussa, ja että kartta mittakaavassa 1:2000 valmistunee vuoden 1984 aikana, niin yleiskartoitusta ei suoritettu.

Koekuopat ja kaivausalueet sidottiin Linnavuoren laella sijaitsevaan kallioon upotettuun metalliputkeen. Myöhemmin huomattiin, että tällaista kiintopistettä ei löydy millään kartalta. Alueen kartoitusta hoitava Finnmap Oy ilmoitti pisteen koordinaateiksi x 702217,413 y 420394,280. Kyseessä on monikulmiopiste numero 704, jonka korkeus mpy on 74,36 m.

Karttaliite 3 on yleiskartta, joka on tehty käyttämällä hyväksi ilmavalokuvaa mittakaavassa n. 1:1000 (luultavasti kuvattu 1961) ja peruskarttaa mittakaavassa 1:10 000. Virhelähteet tässä kartassa ovat lukemattomat, joten sitä voi vain käyttää jonkinlaisen yleiskuvan luomiseen koekuoppien ja kaivausalueiden sijainnista vuorella.

Kiintopiste siirrettiin edellä mainitusta monikulmiopisteestä koealue 1:n tuntumaan (karttaliite 4). Kahdessa siirrossa saatiin lukemat -15,33 ja -15,35. Kun näiden lukemien keskiarvo vähennettiin Finnmap Oy:n ilmoittamasta korkeudesta 74,36, saatiin koealue 1:n kiintopisteen korkeudeksi 59,02 m mpy. Myöhemmin suoritettussa vaaituskojeen tarkistuksessa huomattiin noin 3 cm:n heitto 40 m:n etäisyydellä.

KOEKUOPAT

Koekuoppien sijainti kartalla määrättiin astein ja etäisyyksin vuoren laella sijaitsevasta kiintopisteestä (karttaliite 3).

Koekuopasta I löytyi pieni keramiikanpala. Maa oli turpeen alla tummaa ja siinä oli muutamia nyrkinkokoisia kiviä.

Koekuopissa II ja III ei havaittu mitään kulttuurikerrokseen viittaavaa. Koekuopassa III oli heti turpeen alla ohut palokerros, joka vaikutti nuorelta. Palokerroksen alla oli puhdasta hiesua ja hiekkaa.

Koekuopasta IV löytyi kaksi palaa keramiikkaa. Turpeen alla oli mustaa maata, jossa oli lohjenneita kiviä ja hiiltä.

Koekuopasta V löytyi yksi keramiikanpala. Turpeen alla oli mustaa maata ja hiiltä. Maassa oli myös pari kiveä.

Koekuopasta VI löytyi kaksi keramiikanpalaa sekä yksi pala kuonaa. Maa oli tummaa ja paikalla vaikutti olevan erikokoisista kivistä koostuvaa kiveystä. Kiviä ei poistettu.

Koekuopasta VII löytyi 7 pientä keramiikanpalaa. Kahdessa palassa näkyi nuorapainannekoristelua. Maa oli tummaa ja kuopasta paljastui kiveystä, joka koostui erikokoisista kivistä. Kiviä ei poistettu.

LINNAVUOREN ETELÄRINTEESEEN KAIVETUT KOEKUOPAT

Linnavuoren etelärinteeseen kaivettiin 14 koekuoppaa, jotka kaikki olivat tuloksettomia. Koska kartoitusongelmat olivat suuret niin niitä ei sijoitettu minkäänlaiseen yleiskarttaan. Niiden sijainti sidottiin etelärinteessä sijaitsevaan "muinaisjäännös" -kilpeen ja ne sijoittuvat suurinpiirtein koelue 1:n ja ilmavalokuvassa näkyvän pellon väliin (ks. karttaliitteet ja kertomukseen kuuluva ilmakuva).

Koekuoppien sijainti kiintopisteeseen (mainittu kilpi) nähdyn on esitetty karttaliitte 5:ssä. Eteläisimmät koekuopat ulottuivat aivan pellon reunan tuntumaan.

KOERUUDUT

Koeruutu I avattiin kohtaan, johon oli kaivettu koekuoppa I (karttaliitte 3). Ruutu oli kooltaan n. 50x50 cm ja se kaivettiin ainoastaan n. 15 cm:n syvyyteen maanpinnasta. Heti turpeen alla maa oli tummaa ja n. 10 cm:n syvyydestä esiin tuli muutamia nyrkinkokoisia ja pienempiä kiviä (kuva 1, valokuvaliitte 2). Löytyi neljä palaa rautakautista keramiikkaa sekä kaksi palaa kuonaa.

Koeruutu IV avattiin kohtaan, johon oli kaivettu koekuoppa IV (karttaliitte 3). Ruutu oli kooltaan n. 50x50 cm. Maa oli erittäin tummaa ja siinä oli nokiläikkiä sekä hieman rapautuneita pikkukiviä. Noin 30 cm:n syvyydessä tumma maa päättyi kallioon. Mitään kiveystä ei paikalla havaittu.

Koeruutu V avattiin kohtaan, johon oli kaivettu koekuoppa V (karttaliitte 3). Ruutu oli kooltaan n. 50x50 cm ja se kaivettiin ainoastaan n. 20 cm:n syvyyteen maanpinnasta. Maa oli erittäin tummaa ja nokipitoista, hiilenskaista kulttuurimaata. Paljastui myös muutamia erikokoisia kiviä (kuva 2, valokuvaliitte 2). Löytyi viisi palaa rautakautista keramiikkaa.

KOEALUE 1

Koealue 1 sijaitsi siinä kohtaa Linnavuoren kaakkoisrinnettä, mistä vuorelle yleensä kiivetään (karttaliite 3). Kahden kalliokielekkeen väliin muodostuu suorakaidetta lähentelevä tila. Tämän läpuolella kielekkeet jatkuvat metalina harjoina, joiden välisestä pienestä kuiluusta kaivausalue alkoi. Tällä kohdalla oli säilynyt suurista kivistä koostuvaa vallikiveystä (kuva 4, valokuvaliite 3). Ensinnä oletettiin, että kiveystä oli runsaasti tässä kohdassa siksi, että rakentaja olisi halunnut tasoittaa e.m. kuilun aiheuttaman syvänteen täyttämällä sen kivillä. Myöhemmin huomattiin, että kuilu ei jatkunutkaan vallin läpi (kuva 11, valokuvaliite 3). Valli olikin rakennettu samansuuntaisesti kulkevan kallioharjanteen yhteyteen (ks. myös kertomuksen liitteessä olevaa leikkauskarttaa).

Kaivausalue oli itä-länsi-suuntainen 7m pitkä, 1m leveä koekaista. Haluttiin yrittää selvittää vallin rakennetta ja toivottiin myös, että löydettäisiin viitteitä sen rakentamis- ja käyttöajankohdasta.

Turvetta poistettaessa löytyi koekaistan länsipäästä tummanpunainen palaneen saven (ohkä tiilen) pala. Kun turve oli poistettu huomattiin, että koko ojan länsiosaa, vallirakenteisiin saakka, peitti kiveys (ks kertomuksen liitteessä oleva tasokartta ja kuva 6, valokuvaliite 4). Vaikka kiveys vaikutti jatkuvan kaivausalueen länsipuolellekin, aluetta ei laajennettu hankalan kasvillisuuden takia. Tasoa 1 puhdistettaessa löytyi alueen länsipäästä keramiikanpala. Maa oli kiveyksen lomassa harmaata, eikä rajaa lyijyhiedan ja mahdollisen kulttuurimaan välillä pystytty erottamaan. Kiveyksessä ei havaittu rakenteita.

Kun alue kaivettiin tasoon 2 tuli noin 2 m koekaistan länsipäästä näkyviin tumma, noen- ja hiilensekainen maaläiskä (ks. kertomuksen liitteessä oleva tasokartta). Noin 5 cm tasoa 2 syvemmälle kaivettuna läiskästä muodostui selväpiirteinen keskittymä (kuva 8, valokuvaliite 5). Kun keskittymän kaivamista jatkettiin, huomattiin että tummaa maata oli kohdassa enää n. 2-5 cm. Paikalta otettiin myös hiilinäyte (liite 1).

Siinä vaiheessa kun kuva 8 (valokuvaliite 5) otettiin, keskittymä muistutti erittäin paljon paalunjälkeä. Siinä oli selvä musta keskus, jota ympäröi tumman maan alue. Kohdalla oli vain pikkukiviä; suuremmat kivet vaikuttivat ryhmittyvän keskittymän ympärille. Syvemmälle kaivettaessa tilanne ei ollutkaan enää niin selvä. Keskittymä hajosi epämääräisiksi juoviksi, jotka vaikuttivat olevan syvimmit kuvan 8 (valokuvaliite 5) pohjoisosassa näkyvien kivien alla. Tumma maa ei missään kohdassa ulottunut pohjakallioon saakka. Kun tumman maan alue myös tasossa 2 oli erittäin epämääräinen, jää paalunjälki-tulkinäköksi.

Kiveystä oli tasossa 2 vähemmän kuin tasossa 1. Eniten kiviä oli edellä mainitun tumman maan keskittymän kohdalla sekä pohjois-etelä-suuntaisen kallioharjanteen länsipuolella. Maa oli väriltään ruskeanharmaata. Useassa kohdassa pohjakallio oli tullut näkyviin. (ks. kertomuksen liitteessä oleva tasokartta)

Kerrosta 2 kaivettaessa löytyi kaksi palaa keramiikkaa (TYA 226:2). Toinen näistä on koristeltu nuorapainanteella ja pienillä kuopilla.

Kun koekaistaa alettiin syventää tasoa 2 alemmaksi, huomattiin sen länsipäässä tumma maaläiskä eräessä kallionhalkeamassa (kuva 9, valokuvaliite 5). Maassa ei havaittu hiiltä taikka nokea. Läiskä jatkui pohjakallioon saakka.

Koska maa koko kaivausalueella tasossa 3 oli puhdasta hiekkaa ja soraa, jätettiin tämä taso piirtämättä. Koekaista kaivettiin joka kohdasta pohjaan. Havaittiin, että pohjakallio kaivausalueen kohdalla oli erittäin epätasainen ja paikoitellen syvällä maanpinnasta (kuva 11, valokuvaliite 3; ks. myös kertomuksen liitteenä olevaa leikkauskarttaa).

Vallikiveykseen ei kajottu pinnan puhdistamisen jälkeen. Muutamia kiviä siirrettiin turpeen ja maan poiston yhteydessä, mutta ne palautettiin saman tien alkuperäisille paikoilleen.

KOEALUE 2

Koekuoppa VI:n kohdalle avattiin kaksi pientä ristiin kulkevaa koeojaa. Pohjois-etelä-suuntainen oja oli n. 2m pitkä; itä-länsi-suuntainen oja oli n. 4m pitkä. Ojien leveys oli n. 0,5 m. Risteyskohta sijaitsi koekuoppa VI:n kohdalla, n. 1m ojien länsipäästä. (kuvat 12 ja 13, valokuvaliite 6)

Koeojien avulla haluttiin tarkistaa koekuopissa VI ja VII näkyneen kiveyksen luonnetta ja laajuutta. Kiviä ei koeojia kaivettaessa poistettu. Ojista paljastunut kiveys koostui erikokoisista kivistä eikä se vaikuttanut rakenteelliselta. Kiveys jatkui koko koeojien kattamalla alueella ja vaikutti siltä, että se ulottuisi yhtenäisenä ainakin koekuoppaan VII saakka (karttaliite 3).

Maa oli kivien välissä tummaa ja siinä oli siellä täällä hiilenmurusia. Noin puoli metriä risteyskohdasta itään poistettiin pari kiveä ja todettiin, että tumman maan kerros oli sillä kohdalla paksuudeltaan vain n. 10 cm. Poistetut kivet asetettiin takaisin paikoilleen.

Kaikki löydöt tulivat kivien lomasta. Koeojien etelähaaran päästä löytyi 8 palaa keramiikkaa, 3 hiiltynyttä luun murua sekä 4 pientä kuonannalaa. Risteyskohdasta löytyi 10 palaa keramiikkaa, joista kaksi olivat tasapohjaisen astian pohjan ja reunan välisestä taitteesta (TYA 226:11). Itäisistä haarasta löytyi muutama pala keramiikkaa ja kuonaa.

Koeojien kiveystä ei piirretty koska sitä ei hajoitettu. Ojat peitettiin asettamalla poistettu maa ja turve takaisin paikoilleen. Niiden sijaintia ei merkitty maastoon.

YHTEENVETO

Piikkiön Huttalan Linnavuorella suoritetulla koekaivauksella pystyttiin osoittamaan, että vuoren käyttö ajoittuu ainakin rautakauteen.

Voimakkaat kulttuurikerrokset sekä rautakautisen keramiikan runsas esiintyminen puhuu hyvin aktiivisen käytön puolesta. Huomionarvoista on myös, että keramiikan ohella löytyy metallinkäsittelyjätteeltä vaikuttavaa kuonaa. Myös n.s. kulttuuri- tai indikaattorikasvien runsas esiintyminen on kiinnostava piirre.

Kahden nuorakoristeisen (TYA 226:14) ja yhden nuora- ja kuoppakoristeisen (TYA 226:2) keramiikanpalan perusteella voi Linnavuoren käytön ajoittaa ainakin nuorempaan rautakauteen. Eräät löytyneistä keramiikanpaloista voisivat kuitenkin olla peräisin jo vanhemmalta rautakaudelta, mutta tällaiselle ajoitukselle ei toistaiseksi ole riittävästi tukea.

Ospittautui, että vallikiveyksen sisäpuolella on kiveystä ainakin kahdessa kohdassa, nimittäin koealueiden 1 ja 2 kohdilla. Koealue 1:n sijainti aivan vallikiveyksen tuntumassa antoi vaikutelman, että alueen länsiosassa havaittu kiveys liittyisi vallin puolustusrakennelmaan. Koealue 2:n kohdalla havaittu kiveys sijaitsee sensijaan arviolta 10 m vallin sisäpuolella. Muuten kiveykset muistuttivat toisiaan aika paljon. Koealue 2:n kiveykseen liittyi kuitenkin tumma kulttuurikerros, kun taas vallin yhteydessä olevassa kiveyksessä oli selvää kulttuurimaata vain kahdessa kohdassa. Toinen näistä oli tumma maaläiskä, joka tietysti varauksin on tulkittavissa paalunjaljeksi.

Valitettavaa on, että luotettavaa yleiskartoitusta ei tänä kesänä suoritettu. Mikäli tutkimukset Huttalan Linnavuorella jatkuvat, pitäisi ensin esittää täysin hajonneen vallikiveyksen sijainti rekonstruoida kartalle. Koealue 1:n sijainti tulisi myös saada merkittyä mahdollisimman tarkasti. Tähän kertomukseen liitettyjen valokuvien ja karttojen avulla sen sijainti vallikiveykseen nähden selvinnee suhteellisen helposti.

Mikäli kaivamista jatketaan, olisi koealue 2:n kiveyksen esiin saaminen kokonaisuudessaan kiinnostavaa. Myös koealue 1:n laajentaminen etelään olisi tärkeätä, jotta voitaisiin todeta esiintyykö vastaavanlaisia, paalunreijiksi tulkittavia, tummempia maaläiskii muuallakin kuin tänä kesänä kaivetulla alueella.

Koealue 2:n kaivamisen puolesta puhuvat tietenkin esinelöydöt, jotka voisivat täsmentää ajoituksia. Tuntuu kuitenkin siltä, että pienen kaivausalueen avaaminen koealue 2:n tuntumaan olisi turhaa. Jotta kiveyksen tarkoitus selviisi, pitäisi alue kaivaa kokonaisuudessaan. Mikäli resurssit rajoitetusti, voisi keskittyä tutkimaan Linnavuoren laella havaittuja kulttuurikerroksia.

Turussa 03.10.1983

Jukka Luoto

fil.lis.
kaivausten valvoja

Henrik Asplund

fil.yo.
kenttätyöiden johtaja

PIIKKIÖ, HUTTALAN LINNAVUORI

HIILINÄYTE

Kun koealue 1:ksi nimitetty koekaista kaivettiin tasoon 2, havaittiin n. 2 m sen länsipäästä tumma maaläiskä, jossa oli hieman hiiltä (ks. kaivauskertomuksen liitteenä oleva tasokartta). Noin 5cm tasoa 2 alempana läiskä erottui selvänä keskittymänä (kuva 8, valokuvaliite 5).

Hiilinäyte otettiin alla esitettyyn karttaan merkityn kiven alta. Hiili on pieninä murusina ja joukossa on myös hieman mineraaliainesta. Puhdasta hiiltä on arviolta noin 5 g.

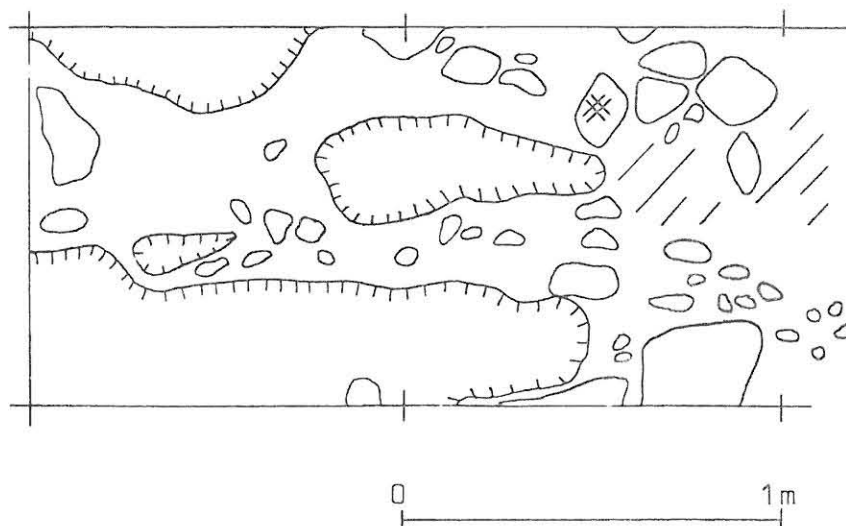
Näyte otettiin puhtaalla lastalla, käsin siihen koskematta, ja asetettiin väliaikaisesti paperipussiin kuivumaan. Myöhemmin näyte siirrettiin lasiseen koeputkeen, jossa on korkki-tulppa. Samalla siitä erotettiin suurin osa mineraaliaineksesta ja resenttisestä orgaanisesta aineksesta. Koeputkea säilytetään Huttalan Linnavuoren löytöjen yhteydessä.

OTE TASOKARTASTA 2

tummaa noen- ja hiilensekaista maata

hiilinäyte otettiin kaksoisristillä merkityn kiven alta

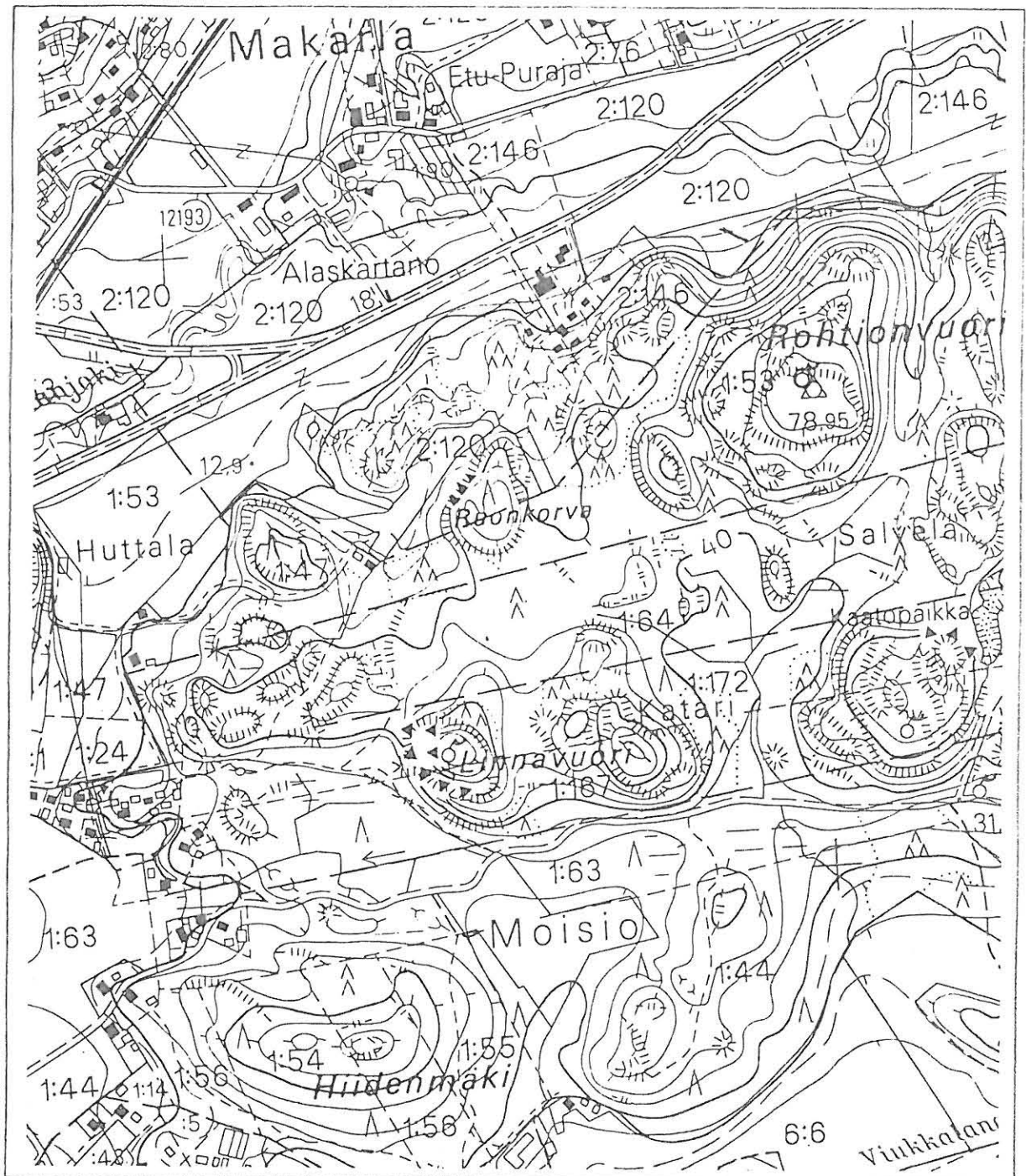

PIIKKIÖ, HUTTALAN LINNAVUORI

ote peruskartasta 2021 03

Huttalan linnavuori merkitty ympyrällä

PIIKKIÖ, HUTTALAN LINNAVUORI

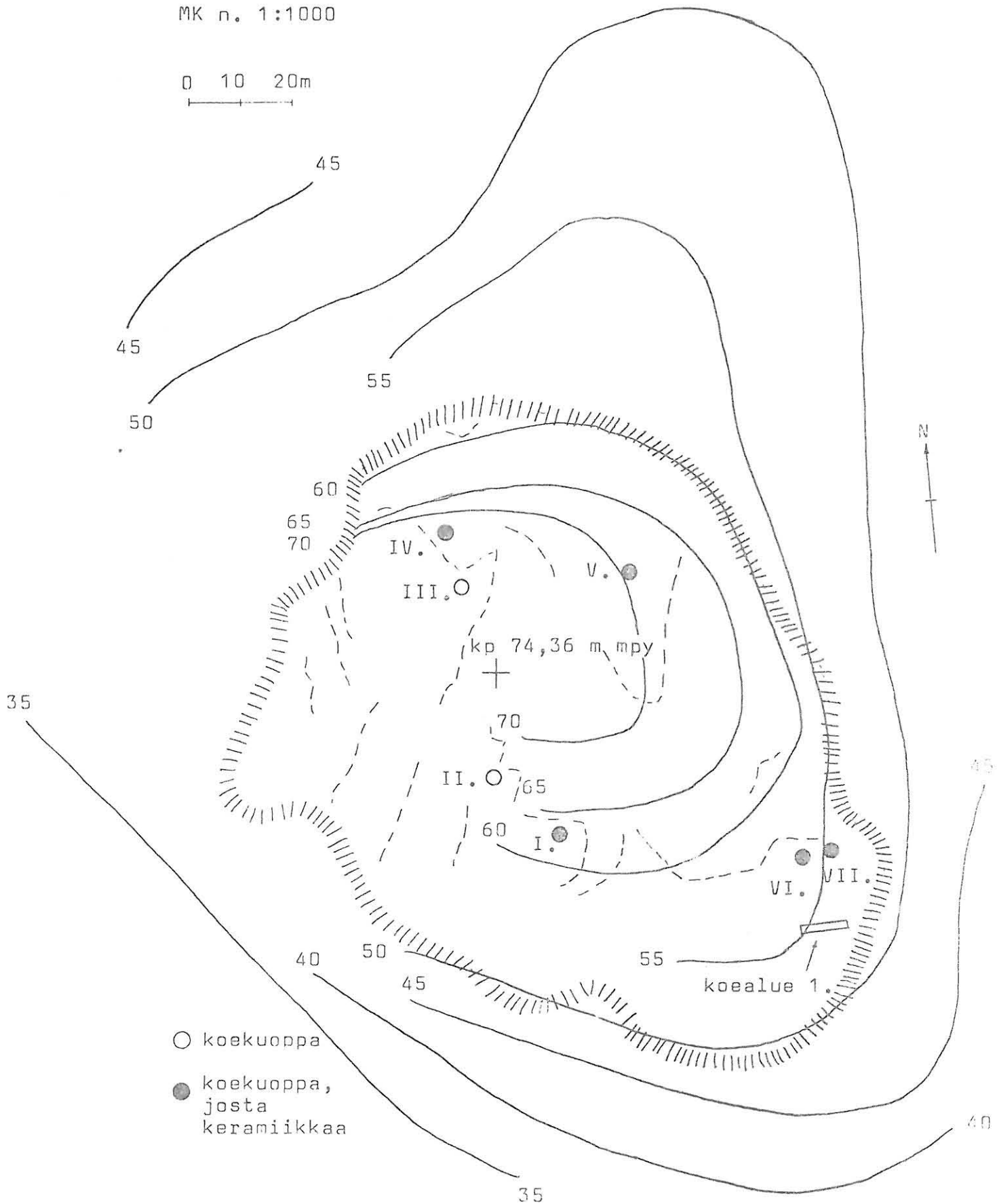
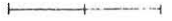
ote peruskartasta 2021 03

MK 1:10 000

PIIKKIÖ, HUTTALAN LINNAVUORI

Yleiskartta

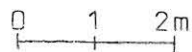
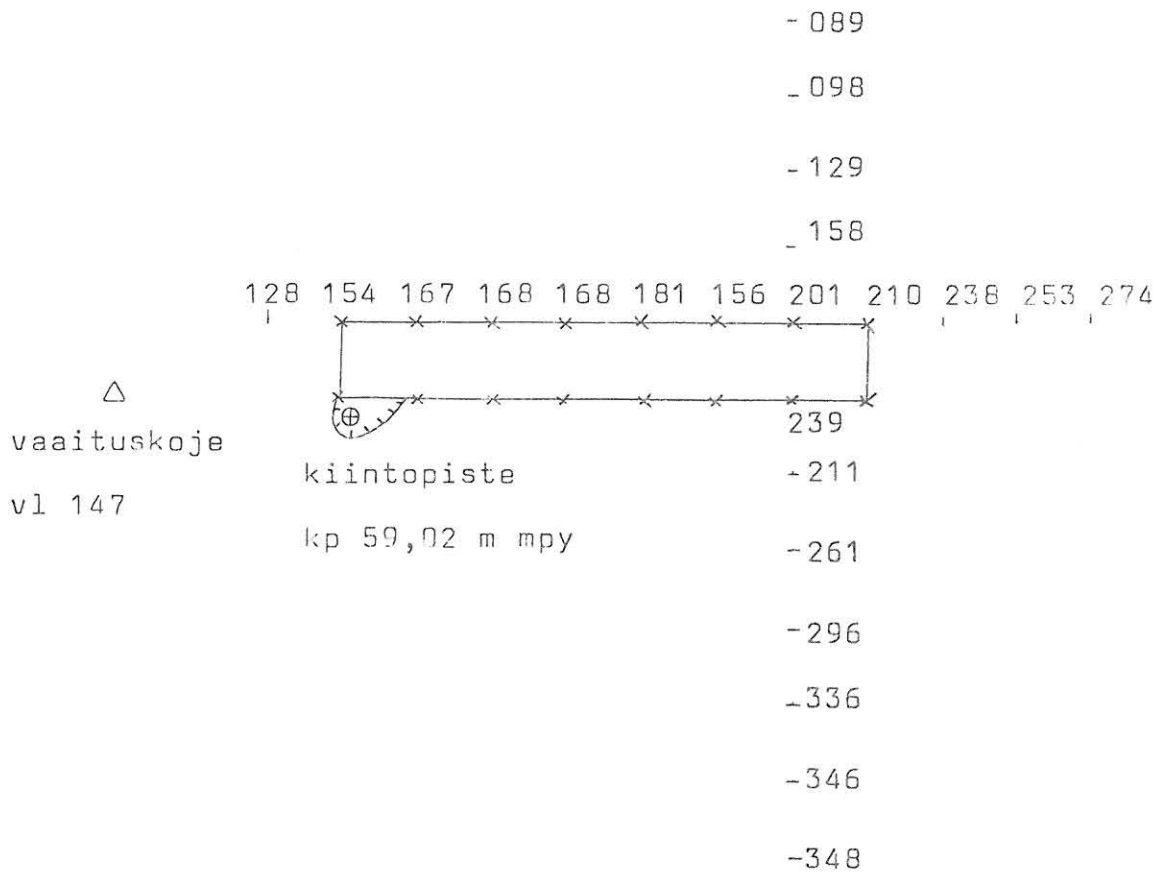
MK n. 1:1000

0 10 20m

PIIKKIÖ, HUTTALAN LINNAVUORI

Koealue 1

MK 1:100

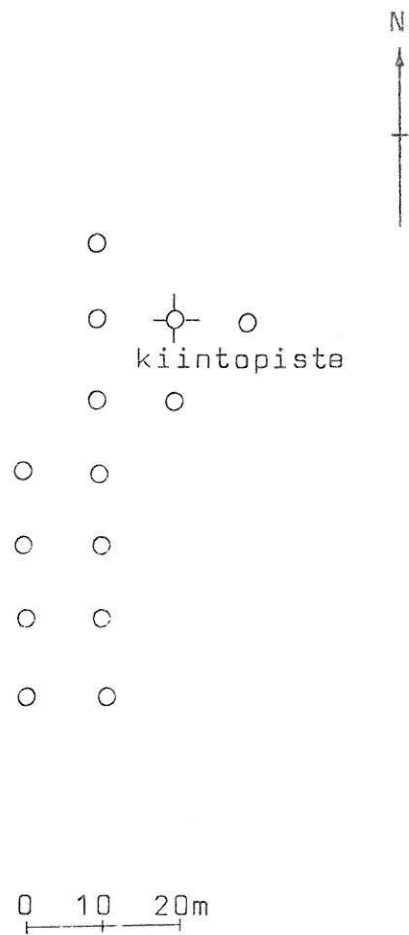

PIIKKIÖ, HUTTALAN LINNAVUORI

Koekuopat etelärinteessä

Kiintopisteenä käytettiin "muinaisjäännös"-kilpeä

MK 1:1000

VALOKUVALUETTELO

1. Koeruutu I noin 10 cm maanpinnasta. Kuvattu seisten ruudun eteläreunalla.
2. Koeruutu V noin 20 cm maanpinnasta. Kuvattu seisten koeruudun itäreunalla.
3. Koealue 1. Koekaistan itäpää suoraan ylhäältä kuvattuna.
4. Koealue 1. Koekaistan itäpää ja vallikiveystä. Kuvattu kaakosta.
5. Koealue 1. Koekaistan pikkukiveys tasossa 1. Kuvattu idästä.
6. Koealue 1. Koekaistan pikkukiveys tasossa 1. Kuvattu idästä muutaman metrin korkeudelta.
7. Koealue 1. Koekaistan länsiosa tasossa 2. Kuvattu idästä.
8. Koealue 1. Noki- ja hiilikeskittymä, joka tuli esiin tasossa 2, kuvattu kun maata on kohdasta poistettu vielä noin 5 cm. Kuva on otettu lähes suoraan ylhäältä.
9. Koealue 1. Tumma maaläiskä koekaistan länsipäässä, kun aluetta on kaivettu noin 5 cm tasoa 2 alemmas. Kuvattu suoraan ylhäältä.
10. Koealue 1. Koekaistan länsipää pohjaan kaivettuna. Kuvattu idästä.
11. Koealue 1. Koekaistan länsipää pohjaan kaivettuna. Kuvattu lännestä.
12. Koealue 2. Koeojien länsiosa, kiveyksen paljastuttua. Kuvattu pohjoisesta, muutaman metrin korkeudelta.
13. Koealue 2. Koeojat kuvattu idästä, kun kiveys on paljastettu.
14. Koealue 2. Koeojan reunan leikkaus n. runsaat 1/2 m risteyskohdasta itään, missä puhdas pohjamaa on tullut esiin. Kuvattu koillisesta.

1. Koeruutu I noin 10 cm maanpinnasta. Kuvattu seisten ruudun eteläreunalla.

2. Koeruutu V noin 20cm maanpinnasta. Kuvattu seisten koeruudun itäreunalla.

11. Koealue 1. Koekaistan länsipää pohjaan kaivettuna. Kuvattu lännestä.

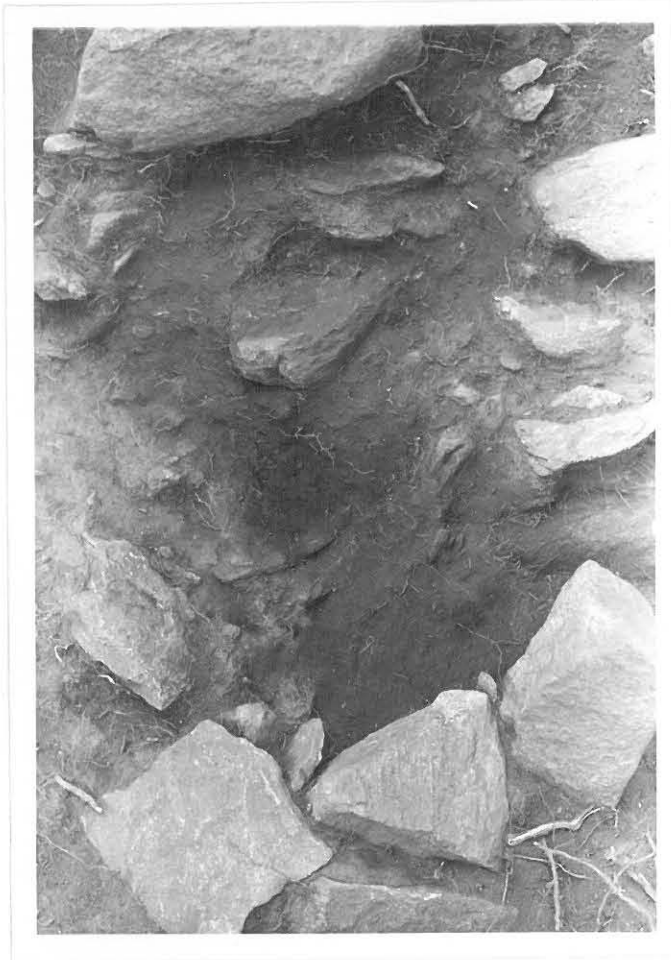
4. Koealue 1. Koekaistan itäpää ja vallikiveystä. Kuvattu kaakosta.

6. Koealue 1. Koekais-
tan pikkukiveys ta-
sossa 1. Kuvattu
idästä, muutaman
metrin korkeudelta.

7. Koealue 1. Koekais-
tan länsiosa taso-
sa 2. Kuvattu idäs-
tä.

8. Koealue 1. Noki- ja hiilikeskittymä, joka tuli esiin tasossa 2, kuvattu kun maata on kohdasta poistettu vielä noin 5 cm. Kuva on otettu lähes suoraan ylhäältä.

9. Koealue 1. Tumma maaläiskä koekaistan länsipäässä, kun aluetta on kaivettu noin 5 cm tasoa 2 alemmas. Kuvattu suoraan ylhäältä.

12. Koealue 2. Koeojien länsiosa, kiveyksen paljastuttua. Kuvattu pohjoisesta, muutamam metrin korkeudelta.

13. Koealue 2. Koeojat kuvattu idästä, kun kiveys on paljastettu.

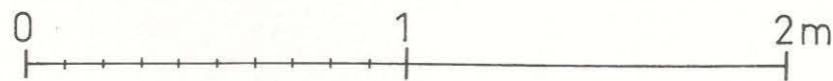

PIIKKIÖ, HUTTALAN LINNAVUORI 1983

kp 59,02

vl 147

MK 1:20

turvekerros

kallio

harmaa maa (tasossa 2 ruskeanharmaa)

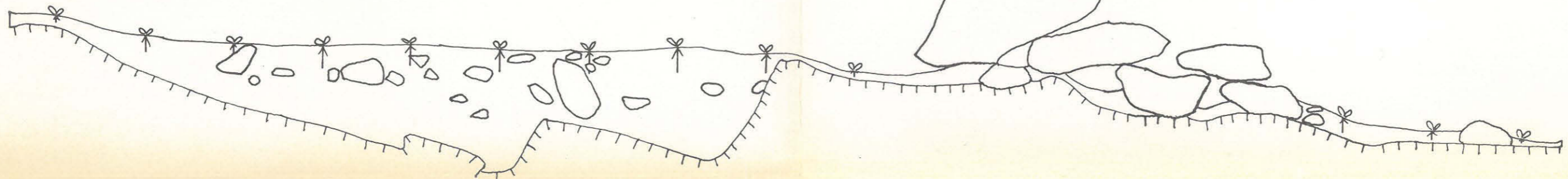

noen- ja hiilensekaista maata

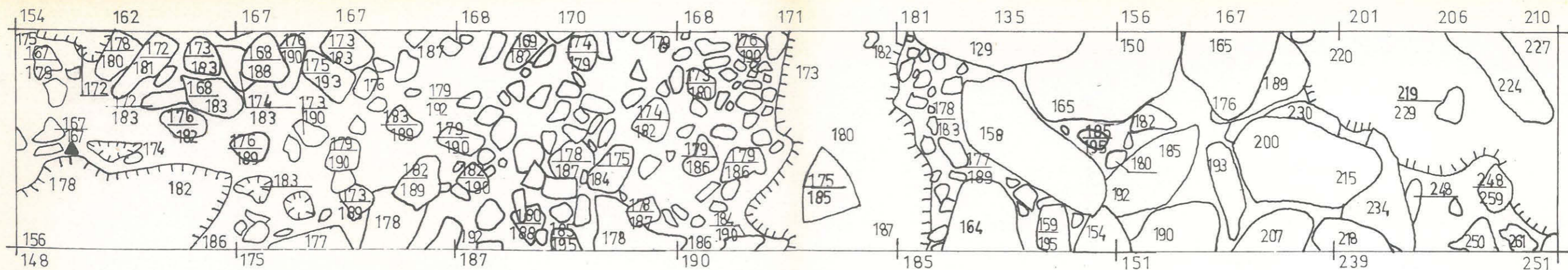

keramiikka

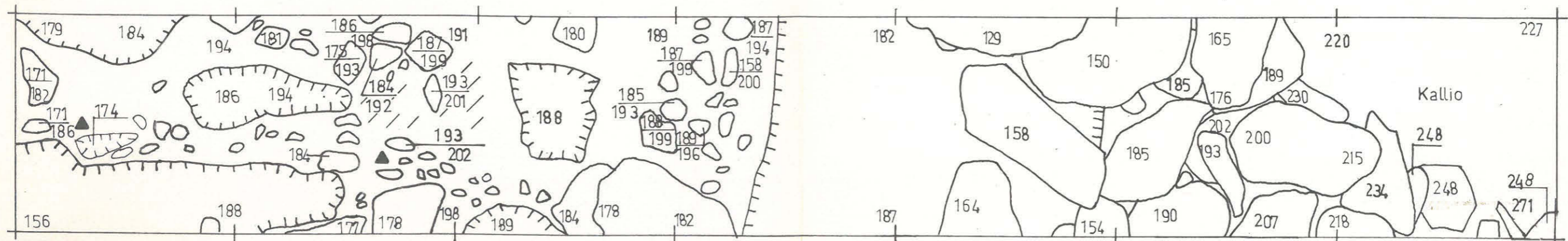
Pohjoisreunan leikkaus

Pintavaaitus ja taso 1

Taso 2

PIIKKIÖ, HUTTALAN LINNAVUORI
ilmakuvasuurennos n. 1:1 000
kuvalta 72123: 7

